

Ekstra Bladet

SKOLE

KLIMAVISEN

FORBRUG

OVERFLOD AF FORBRUG

FN'S VERDENSMÅL

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

FN'S VERDENSMÅL

OVERSVØMMELSE

JORDEN UNDER VAND.

Danmarksregn sætter tårnhøje rekorder.

Isbjørn FOTO: PIXABAY

Klimaforandringer på Grønland

Isbjørnene lider under klimaforandringerne

SELVOM DER ER KOLDT PÅ GRØNLAND, SÅ BLIVER DET MERE OG MERE LUNT PÅ ØEN

Klimaforandringerne påvirker det grønlandske samfund på mange områder og skaber både udfordringer og nye muligheder.

I stedet for at bruge biler til at levere varerne, brugte de også elektriske køretøjer i form af scootere.

De var fyldt fotovoltaiskelle der forsynede byen med ren energi.

Alle

Alle grader på termometret er i spil.

Foto: Pixabay

BRAND

Brandmand slukker brand FOTO: PIXABAY

Skovbrand i Australien

Voldsom brand rammer Australien

MANGE HUSE ER BRÆNDT NED I ET STØRRE OMRÅDE AF AUSTRALIEN. MANGE DYR TAGES UD AF DERES HJEM.

I Coronatiden kom der et voldsomt lynnedslag, som ramte skoven på østkysten af Australien.

Der blev sendt over 162.000 brandmænd til stede. Mange skulle flygte fra deres hjem inklusive dyrene.

Over 24 mennesker døde og imellem 3 milliarder dyr er meldt døde.

Dette er ikke første gang Australien er blevet ramt af en voldsom brand.

I 2003 og 2009 blev de også ramt af en voldsom brand påvirket af et lynnedslag.

Branden påvirkede mange, både mennesker og dyr.

En voldsom hedebløge satte ind i Melbourne, hvor 173 mennesker døde og 414 blev såret.

Da branden er forårsaget af lynnedslag, er det svært at sige, om den er klimarelateret. Vi forbinder ofte ikke lynnedslag med påvirkning af klimaet. Men det kunne være muligt.

Hvad vi ved er, at hedebløgen i Melbourne, med stor sandsynlighed, kan være en følge af klimaforandringer.

Fremover skal vi til at passe på både mennesker og dyr, når varmen bliver høj. Der bliver i øjeblikket

forsket i, hvad man kan gøre for at passe på kloden, så der ikke kommer de høje temperatursvingninger.

VIDSTE DU AT....

I det meste af Grønland vil der falde 10 – 50 % mere nedbør. I Sydgrønland vil der dog næppe komme mere nedbør, mens der er en fordobling af nedbøren langs østkysten og en tredobling i fjordene.

Grønland FOTO: PIXABAY

Der var engang en ø som er kaldt Grønland, hvor alle dem som bor der var meget forsigtig for klimaet.

De brugte Easy Order til at bestille deres daglige mad på en bæredygtig måde.

KLIMAVISEN

Ansvarshavende redaktør for denne avis: Annemette Bo Remmen. **Korrektur:** Sumaya Ali Mohamed, Nevra Yavas, Neda Ali Khedri, Mary Isata Kaikai. **Cheflayouter / redaktør:** Sumaya Ali Mohamed, Nevra Yavas, Neda Ali Khedri, Mary Isata Kaikai. **Udland** Amina Selmani, Mary Isata Kaikai, Eshan Mohammad Shaheen, Elmira Mohammadi. **Indland** Zala Zamani, Nevra Yavas, Julia Gniecka, Mohammad Haider Sharif. **Kultur** Mikael Özkan, Winifred Nhyira Yeboah, Aisa Sarwari, Ayaan Akhtar. **Sport** Sumaya Ali Mohamed, Niyazi Raychov Yordanov, Amir Ali Bayat, Nisa Yilan. **Mad** Daniella Ebot Toytoynji, Iman Ismail, Sevval Asmali, Neda Ali Khedri, Ali Essniouen. **Fritid** Nisa Yilan, Nevra Yavas, Mary Isata Kaikai, Daniella Ebot Toytoynji, Amina Selmani, Aisa Sarwari. **Forside** Amina Selmani, Ali Essniouen, Aisa Sarwari. **Bagside** Nevra Yavas, Sumaya Ali Mohamed, Ali Essniouen.

FLAG

Ole Rømer Skolen får flaget FOTO: OLE RØMER SKOLEN

Fik Ole Rømer Skolen Det grønne flag?

Der skal meget til for at få Det grønne Flag

Ole Rømer Skolen i Høje Taastrup har været en klimaskole i mange år. Men hvad skal der til for at vise det og dokumentere, at man er det?

Ole Rømer Skolen har været en klimaskole i mange år. Men man skal også vise, at man er det. Det kan man gøre på mange måder. En måde at gøre det på, er at få Det grønne Flag.

For at få Det grønne Flag skal man gennemføre grønne aktiviteter som hjælper klimaet.

Det hjælper klimaet på

denne måde at man fx skal samle skrald, eller andet.

I 2018 blevet der tildelt 370 grønne flag til børnehaver og vuggestuer.

Men siden 2008, hvor der blev tildelt 52 grønne flag til forskellige skoler, begyndte skoler at passe mere på klimaet.

Når skoler får Det grønne Flag betyder det, at de har gjort meget for klimaet.

Fx 2018/2019 har Ole Rømer Skolen samlet skrald på hele skolen, og dem der fik mest har vundet.

Hvorfor er det godt at samle skrald?

Du gør ikke kun naturen og miljøet en tjeneste, når du med pose og handsker går ud og samler skrald i naturen. Men det er faktisk også godt for at man har det godt. Det at man gør noget vigtig sammen. Noget som giver mening, er med til at vi sammen gør en forskel. Det gør noget godt for fællesskabet. Nogen siger, at de kobler af i hovedet, mens de går der og samler skrald. Ja, vi har faktisk hørt en sige: "Jeg

bliver helt glad i låget"

Formålet er, at børn og unge passer på klimaet, og udvikler sig.

For at opnå Det grønne Flag skal man igennem 7 aktiviteter som hjælper klimaet.

By under vand FOTO: TV ØST

100 Års hændelse

Danmark blev lagt under vand

DANMARK ER I DETTE EFTER 2023 RAMT AF DEN STØRSTE NATURKATASTROFE I 100 ÅR.

Norgesbåden rev sig løs af kajen.

VIDSTE DU AT....

man kalder det en 100 år hændelse, fordi det faktisk er 100 år siden, at sådan noget skete sidst.

Dette efterår var Danmark ramt af en 100-års hændelse i form af en kraftig storm. Mange folk vågnede op til et skræmmende syn af ødelæggelser efter oversvømmelse af en kraftig storm

Mandag d. 20. oktober var der en kraftig vind om natten. Vinden kom fra nord og blæste ned omkring Danmark og pressede havet nede under Sydsjælland, Fyn og det sydlige Jylland, så det skabte oversvømmelse ind over land.

Vandmasserne steg til

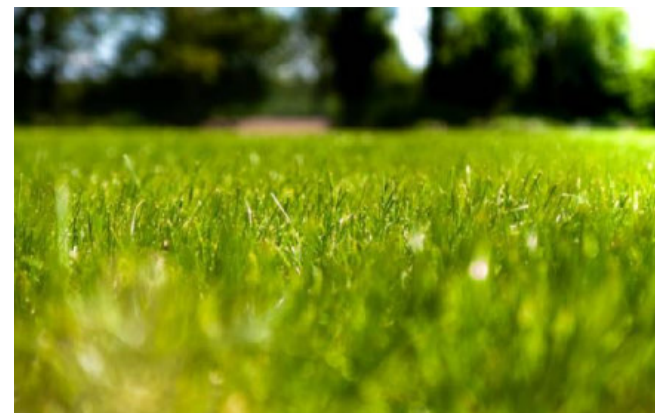
flere meters højde.

På grund af den kraftige vind, der kom fra nord, var der mange steder, som blev oversvømmede i det sydlige Danmark. Bølgerne var meget kraftige.

Men ikke kun det sydlige Danmark var ramt. Helt inde i København ved Nordhavn blæste vinden til havet. Det ramte norgesbåden, som rev sig løs fra kajen. Mange steder som Syd Sjælland, det sydlige Fyn og Tyskland blev påvirket af det, fordi de er tæt på vandet. Oversvømmelsen varede i 2 dage.

Heldigvis var der ingen til skadekomne eller døde. Men ødelæggelserne på huse og både var enorme.

Det kommer til at koste dyrt. Heldigvis er der forsikringselskaber, der er klar til at give en hjælpende hånd.

Kunstgræs FOTO: UNSPLASH

Ole Rømer Skolens græsplæne

Kunstgræs versus naturgræs

I DISSE ÅR GØR VI MEGET UD AF AT HOLDE PLASTIC FRA VERDENSHAVENE. MEN HOLDER VI PLASTIC FRA BØRNS BOLDBANER?

Er græsset grønnere på den anden side?

VIDSTE DU AT....

Kunstgræs er lavet af plasticgranulat, stort set er det samme som plastic-perler, man bruger til at lave tegninger på perleplader.

Naturgræs FOTO: UNSPLASH

På Ole Rømer Skolen i Høje Taastrup er der en stor græsplæne der gør meget gavn på skolen.

Nogle gange om sommeren bliver der lavet idræt på den.

Mange mennesker elsker den, fordi den er meget stor og man kan spille fodbold eller udøve forskellig slags sport.

Endda mange forskellige slags sport. Der er for eksempel en basketboldbane for enden af græsplænen. Der er forskellig størrelse mål.

Vi havde nogle spørgsmål til vores leder om græsplænen. Vi ved nemlig, at plænen er lavet af kunstgræs. Og vi har undret os over om kunstgræs er helt klimavenlig.

Journalist Nina: "Hvorfor har vi kunstgræs på banen?"

Pernille: "Fordi hvis det regner har man mindre chance til at falde, fordi den suger vandet"

Redaktionen ved, det i nogle år var populært med plastic i mange ting, specielt på den tid, hvor skolen blev bygget. Derfor har vi spurgt skoleleder Pernille

"Hvornår blev græsplænen lavet?"

Pernille: "Jeg tror nok i 2016"

Redaktion tænker derfor, at der ikke er nogen sammenhæng mellem tiden, hvor skole blev bygget og plænen anlagt.

"Hvad er forskellen i mellem kunst græs og normal græs?"

Pernille: "Normal græs suger ikke vandet så hurtig end kunstgræs"

Reaktionen: "Hvad er forskellen mellem de to baner?"

Pernille: "Grunden til, at der er forskel imellem dem er, fordi man kan dyrke forskellige sport på den anden bane."

Redaktionen: "Hvornår tror du at græsplanen bliver renoveret igen?"

Pernille: "Det vil være om 12 år. Den bliver altså renoveret i 2028"

FILM

TOMORROWLAND

En klimafilm af de store

DET GÅR IKKE STILLE FOR SIG, NÅR DU SÆTTER DIG I STOLEN FORVENTNINGSFULD TIL DENNE FILM

De kommer ud for farlige udfordringer

Filmen handler om pigen Casey. Hun er en meget nysgerrig person og elsker eventyr.

En dag fandt hun en pind, og da hun trykker på den, bliver hun transporteret til en fantastisk verden kaldet Tomorrowland.

I Tomorrowland er alt super fantastisk og spændende! Der er flyvende biler, robotter og fantastiske opfindelser over alt. Casey møder en opfindsom mand ved navn Frank. Sammen begiver de sig ud på et stort eventyr for at redde Tomorrowland og jorden fra klimaforandringer. De kommer ud for farlige udfordringer og skal bruge deres opfindsomhed for at løse gåder og finde løsninger. Casey og Frank opdager, at Tomorrowland er i fare og sammen arbejder de for at redde det.

Lykkes det Casey og Frank at vinde over de onde kræfter og lave verden og Tomorrowland til et sted med fred og glade mennesker?

filmen hele 5 glober, fordi den er sciencefiction, når det er bedst.

VIDSTE DU AT.....

Filmen Tomorrowland er lavet med den kendte skuespiller George Clooney?

Popcorn hører til biografter FOTO: PEXELS

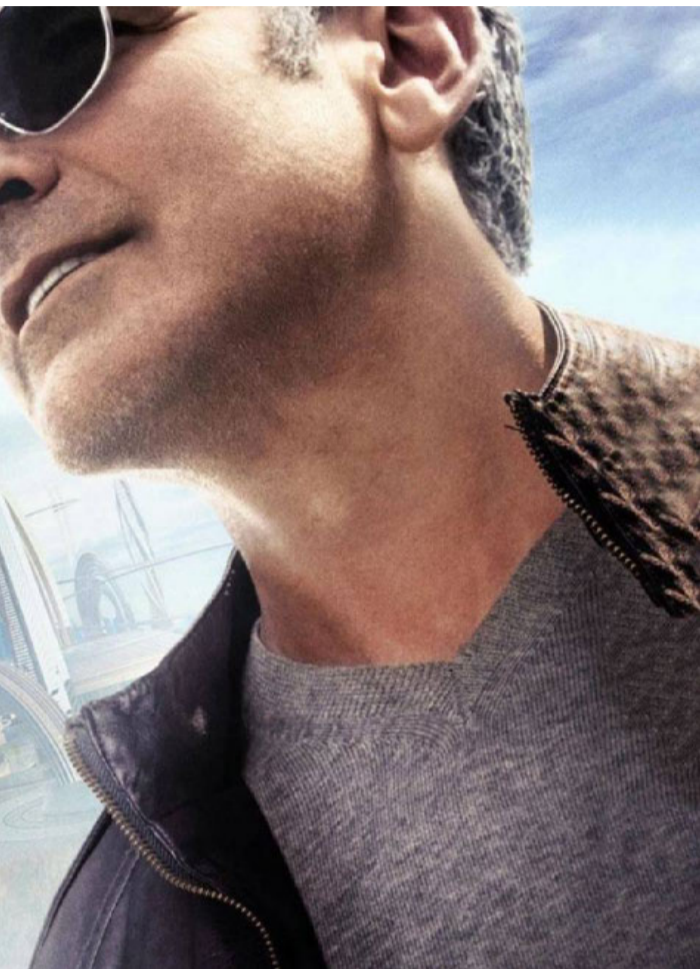
Historien om Tomorrowland handler om, hvordan man kan gøre verden til et bedre sted at leve. Men filmen handler også om samarbejde og at bruge en engens fantasi. At tro på sig selv og være med til at lave verden til et bedre sted at være. Redaktionen har valgt at give

Tomorrowland FOTO: PRIME VIDEO

Filmrating ved jordkloder FOTO: PEXELS

Citater fra filmen

“Find the ones who haven't given up. They're the future.”

- George Clooney

“Every day is the opportunity for a better tomorrow.”

- Hugh Laurie

“What reasonable human being wouldn't be galvanized by the potential destruction of everything they've ever known or loved?”

- Hugh Laurie

“So... I once told your predecessor that she was nothing but a combination of ones and zeroes. I was wrong. She was much more than that.”

- George Clooney

Foto: Pinterest

BAND

Koncert FOTO: COLDPLAY

Bæredygtig band

Cold Play første bæredygtige band

DET ENGELSKE BAND COLD PLAY HAR NU
STARTET EN DEL KLIMAVENLIGE TILTAG

”Når jeg siger til publikum, at de skal hoppe, så mener jeg det bogstaveligt. For hvis de ikke gør det, går lyset ud,” siger forsanger Chris Martin til BBC i forbindelse med lanceringen af den nye verdensturné.

VIDSTE DU AT

Coldplay faktisk stoppede deres koncerter for et stykke tid indtil de havde fundet en løsning de kunne lave bæredygtige koncerter.

Coldplay tager nu på tur på klimavenlig basis.

Coldplay har optrådt ved Global Citizen Live i 2021. Og i den forbindelse fortalte de at de vil starte en række klimavenlige tiltag i forbindelse med deres ture sammen med at de har lavet albummet

Music of the Spheres.

Allerede i 2019 fortalte bandets forsanger Chris Martin, at de ville gå i tænkboks for at overveje, hvordan de kunne turnere på en mere bæredygtig måde fremover.

Fra marts 2022 fik de udelukkende strøm fra bæredygtige energikilder når de spillede koncert.

Publikum står på et såkaldt kinetisk dansegulv, som opsamler publikums bevægelser, som så omsættes til den elektricitet, som der skal bruges til lys og lyd under koncerten.

I 2021 gav de som det første band i verden koncert på Climate Pledge Arena – verdens første CO2-neutrale arena – i Seattle, USA.

Klima

KLIMA

Klima
Klima

Klima
Foto: Klima

Klima

Klima
Foto: Klima

LEDER

Andreas Mogensen FOTO: ANDREAS MOGENSEN

Leder

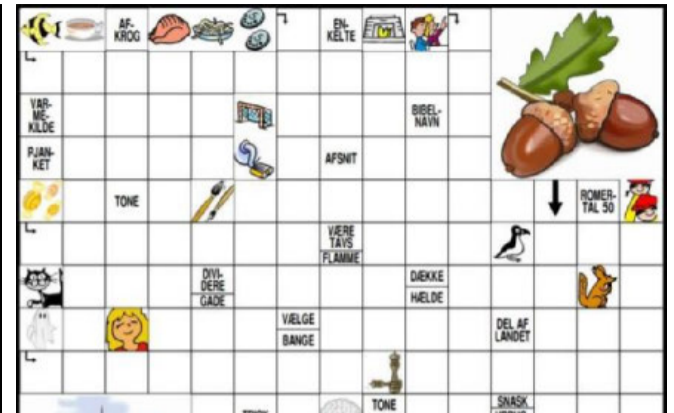
Nytter det hele?

MAN KAN SYNES, AT NOGET ER SKIDT FOR KLIMAET, MEN SAMTIDIG ER DET OGSÅ MED TIL AT GØRE OS KLOGERE.

Klimaforandringerne er over os.

I lille Danmark tror vi tit, at vi går fri. Det rammer ikke os. Men for hver sommer, der kommer, oplever vi oftere hedeølge. Hvert efterår oplever vi oftere store regnskyl. Dette efterår ingen undtagelse, da Danmark i oktober 2023 var ramt af en 100-års hændelse i form af en kraftig storm. Var det så blot en storm i et glas vand? Var det en vind, der under alle omstændigheder ville komme eller var det faktisk et resultat af flere års klodemistrivsel? Denne udgave af Klimavisen sætter de forskellige redaktioner fokus på klima, bæredygtighed og miljøbevidsthed. Onsdag 2. august 2023 er den såkaldte "Earth Overshoot Day". Det er den dag, hvor verdens lande siden årets begyndelse har brugt så mange ressourcer, som Jordens økosystemer kan nå at genskabe i løbet af 12 måneder. Det er tankevækkende, at vi allerede efter et halvt år har forbrugt, det vi skal på et helt år, for at jorden kan have det godt. For det er det, det handler om. Hvad kan vi så gøre? Ja, vi kan i hvert fald gøre noget alle sammen. Hvis vi alle gør en lille smule i det daglige, rykker det i det store og hele. Vi sorterer i forvejen

vores husholdningsaffald. Vi kan genbruge tøj. Det er faktisk ret hip at gå i genbrugsforretning og finde sit tøj. Man finder ofte noget, som ingen andre har. Vi kan bruge vores ting i længere tid og reparere, det der kan repareres i stedet for at smide det ud. I disse dage har regeringen forhøjet flyafgifter. Det vil sige, at det skal være dyrere at flyve, fordi flyveture belastet klimaet meget.

Kryds og tværs FOTO: KRYDS OG TVÆRS

Klima

Kryds og tværs

KRYDS OG TVÆRS

Kryds og tværs

Klima

Klima

KLIMA

Klima

Madvild - Madspild

Et dejligt tapasbord rummer mange muligheder. Du kan faktisk tage, hvad du har af madrester og få det mest hyggelige tapasbord anrettet.

Tapas kommer fra Spanien og det betyder "at dække". Historien går på, at de små retter, som dengang kunne være brød, skinke eller ost, først blev brugt som låg på sherryglas i Andalusien for at holde insekterne væk.

Idag kan et dejligt tapasbord sagtens være et bæredygtigt måltid.

Redaktionens bud på bruschetta til tapas (Valdemarsro): Bagte tomater
350 g cherrytomater
1 stængel frisk rosmarin

1 spsk olivenolie
1 tsk flagesalt
sort peber, friskkværnet

Rørt fetacreme
250 g feta
2 dl græsk yoghurt 10 %
1 fed hvidløg, presset
0,50 øko citron, fintrevet skal herfra

0,50 håndfuld frisk basilikum, finthakket salt
sort peber, friskkværnet

Til servering
12 skiver flutes
1 tsk olivenolie
1 fed hvidløg
0,50 håndfuld frisk basilikum

Foto: Pexels

MAD

Klimavenlig gastronomi

Det er ikke så svært og smager himmelsk

VIL DU GERNE SPISE MERE KLIMAVENLIGT, MEN IKKE ER HELT KLAR PÅ HVORDAN, SÅ LÆSE MED HER

Madpyramiden er inddelt i 3 etager

VIDSTE DU AT....

Madpyramiden blev indført i Danmark i 1976 af det man dengang kaldte FDB. Det hedder ida Coop. Du kender Kvikly og 365. Inspirationen havde man hentet hos de nordiske naboer Sverige og Norge. Man skulle spare dengang og det var vigtigt at spise sundt.

Mad

- Miljøvenlig mad
- undgå madspild
- spis flere grønsager
- spis bønner linser og kikkærter
- vælg lyst kød frem for mørkt kød

- spis mindre kød
- spis med madpyramiden
- at være flexita
- spis frugt
- vegetar
- spis fisk
- spis brun brød/rugbrød

Når vi kalder noget for klimavenligt, hentyder det til, at det belaster klimaet så lidt som muligt og dermed har et lavt klimaaftryk. Det er uledningen af drivhusgasser, også CO₂, der afgør en fødevars klimaaftryk.

Uanset hvad vi gør, så belaster vi klimaet. Det gælder, når vi producerer fødevarer, når vi transporterer dem, når vi opbevarer dem – både i supermarked og i hjemmet - samt når vi tilbereder fødevarerne.

Der findes ikke en entydig definition af, hvornår en fødevarer er klimavenlig. Derfor kan man i princippet ikke kalde fødevarer for klimavenlige. Nogle fødevarer har dog et lavere klimaaftryk end andre

Klimavenlig madlavning handler derfor i

virkeligheden om, at du som forbruger spiser fødevarer, der belaster klimaet så lidt som muligt - og samtidig skærer ned på unødigt forbrug

Spis planterigt, varieret og ikke for meget

Spis flere grøntsager og frugter, lokalt produceret og i sæson

Spis mindre kød – vælg bælgfrugter og fisk*

Spis mad med fuldkorn

Spis mindre af det søde, salte og fede

Sluk tørsten i vand

Vælg planteolier og magre mejeriprodukter

Hvad betyder madpyramiden og hvad er det

Madpyramiden er inddelt i tre etager, nederste etager indeholder den største mængde fødevarer og af disse skal man spise mest, det er kartofler og grøntsager, mellem-etagen indeholder ris, pasta og frugt af hvilke man skal spise mindre, og øverst det man skal spise mindst af såsom ost, kød og olie.

Posen fyldt FOTO: TOO GOOD TO GO

Too Good to Go

Alt for godt til at smide væk

DANSK START-UP VIRKSOMHED HAR STA KLIMAAFTRYK

Too Good to Go Mad

Er du vild med god mad til en god pris og vil du gøre noget godt for miljøet?

VIDSTE DU AT....

Too Good to Go er en dansk virksomhed?

Sådan kender vi det FOTO: TOO GOOD TO GO

Too Good To Go er historien om en god ide, startet af 5 unge iværksættere, der blev en kæmpe succes – nærmest natten over.

To good to go vil sætte en stopper for madspild og skabe en verden hvor mad spise og ikke spildes millioner af måltider er allerede blevet reddet gennem to good to go.

Er du vild med god mad til en god pris og vil du gøre noget godt for miljøet?

Det er også meget billigt at købe det fx så kan du købe en pose til 40 kr men vis du skulle købe hver ting alene

Et klimaaftryk på mere end 2 kg CO₂ ækv. pr. kg fødevarer

Et klimaaftryk på mindre end 2 kg CO₂ ækv. pr. kg fødevarer

Madpyramide

SÅDAN SPISER DU SUNDT

Madpyramiden blev indført i Danmark i 1976, men inspirationen havde man hentet hos de nordiske naboer.

I 1974 kradsede krisen i Sverige. Køkkenchefen i Sverige, Anna-Britt Agnsäter, blev af den svenske regering bedt om at udarbejde en enkel og billig kostplan. Hun opfandt derfor madpyramiden.

Hun havde arbejdet på konceptet i mange år, og havde allerede tilbage i 1960 vist en kostpyramide med basismad, men den endelige "Matpyramid" lå først klar i 1974.

Hos FDB, idag kaldet Coop, syntes man om idéen, og udskiftede det svenske knækbrød, og eksotiske fremmede fødeemner som spaghetti, med danske alternativer, og den plakat der skulle pryde væggene hos læger,

sundhedsplejersker, skolekøkkener og tandlæger i mange år fremefter, var undfanget.
FOTO: FDB

